

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering

KOM(2008) 426 endelig (Tillægsudtalelse)

(2009/C 182/04)

Ordfører: **Nicholas CROOK**

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg besluttede den 23. oktober 2008 under henvisning til forretningsordenens gennemførelsesbestemmelser, artikel 29, litra a), at afgive en tillægsudtalelse om

Forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

KOM(2008) 426 endelig (Tillægsudtalelse til initiativudtalelse).

Det forberedende arbejde henvistes til EØSU's Faglige Sektion for Beskæftigelse, Sociale og Arbejdsmarkeds-mæssige Spørgsmål og Borgerrettigheder, som udpegede Nicholas CROOK til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 10. december 2008.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 450. plenarforsamling den 14.-15. januar 2009 (mødet den 14. januar 2009) følgende udtalelse med 183 stemmer for, 7 stemmer imod og 18 hverken for eller imod

1. Konklusioner og henstillinger

1.1 EØSU glæder sig over forslaget til direktiv, der i store træk følger henstillingerne i dets egen initiativudtalelse om foranstaltninger til bekæmpelse af forskelsbehandling på andre områder end beskæftigelse ⁽¹⁾, og som skulle føre til ensartede standarder for beskyttelse mod forskelsbehandling på baggrund af samtlige de faktorer, der er nævnt i EF-traktatens artikel 13.

1.2 EØSU mener dog, at direktivet på visse områder medfører en ringere beskyttelse end den, der allerede er sikret med direktiverne om ligebehandling uanset race og køn.

1.3 Det gælder f.eks. artikel 2, der tillader undtagelser for forbuddet mod forskelsbehandling, navnlig med hensyn til finansielle tjenesteydelser. EØSU anbefaler, at de samme krav til gennemsigthed, revision og tilsyn, som dem, der allerede gælder for ligestilling mellem kønnene, også bør gælde for alder og handicap.

1.4 EØSU mener, at artikel 3, som fastlægger direktivets anvendelsesområde, vil underminere effektiviteten af direktivet som helhed.

1.5 EØSU mener, at den forpligtelse, vare- og tjenesteleverandører pålægges i artikel 4 til at foregribe handicappedes behov og indføre passende forholdsregler, er for begrænset.

⁽¹⁾ EØSU's udtalelse om *Udvidelse af foranstaltningerne til bekæmpelse af forskelsbehandling til andre områder end beskæftigelse og argumenterne for ét altomfattende direktiv om ikke-forskelsbehandling*, ordfører: Nicholas Crook (EUT C 77 af 31.3.2009, s. 102).

1.6 EØSU bemærker, at de ligebehandlingsorganer, hvis oprettelse er foreskrevet i artikel 12, i modsætning til de organer, der skal oprettes i henhold til direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder og direktivet om etnisk ligestilling, ikke dækker beskæftigelse, og anbefaler, at dette spørgsmål behandles i en ny betragtning.

1.7 EØSU beklager, at direktivet ikke tager ordentligt hensyn til spørgsmålet om flerfoldig forskelsbehandling, og opfordrer Kommissionen til at fremsætte en henstilling om dette spørgsmål.

2. Generel oversigt

2.1 EØSU gennemgik for nylig i en initiativudtalelse den eksisterende EU-lovgivning og nationale lovgivning om ikke-forskelsbehandling og konkluderede, at »der nu er behov for ny EU-lovgivning, der forbyder forskelsbehandling på andre områder end beskæftigelse på grund af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering«.

2.2 Da EØSU havde haft lejlighed til at behandle indholdet i Kommissionens forslag til Rådets direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering, hvor det bemærkede, at nogle af de betænkeligheder, det havde givet udtryk for, ikke var blevet behandlet tilstrækkeligt, besluttede det at udarbejde en tillægsudtalelse om forslaget til direktiv.

2.3 EØSU glæder sig over, at mange af bestemmelserne i forslaget til direktiv gentager bestemmelserne i andre direktiver baseret på EF-traktatens artikel 13: definitioner af direkte og indirekte forskelsbehandling og chikane, bestemmelser om håndhævelse

og domstolsprøvelse, herunder en ændring af bevisbyrden, beskyttelse mod overgreb og sanktioner, der skal være effektive, proportionale og afskrækkende. Ligesom direktivet om ligebehandling af alle uanset race ⁽²⁾ omfatter anvendelsesområdet for forslaget til direktiv social beskyttelse, herunder sundhedsydelse, sociale goder, uddannelse, adgang til varer og tjenesteydelser, herunder bolig (dog, som det omtales nedenfor, med nye begrænsninger og undtagelser, der vil kunne begrænse det fulde anvendelsesområde).

2.4 I nedenstående bemærkninger fokuserer EØSU på specifikke bestemmelser, der efter dets mening direkte eller indirekte vil kunne medføre en ringere beskyttelse med hensyn til religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering end den, der sikres i andre direktiver om ligebehandling uanset race eller etnisk oprindelse eller køn baseret på EF-traktatens artikel 13.

3. Kommentarer til specifikke artikler

3.1 Artikel 2

3.1.1 I artikel 2 beskrives begrebet forskelsbehandling. I artiklens stk. 1 og 4 anvendes de samme definitioner af nøglebegreber som i andre direktiver baseret på EF-traktatens artikel 13. Artikel 2, stk. 5, gør »manglende tilpasninger i rimeligt omfang« til forbudt forskelsbehandling i henhold til artikel 4, stk. 1, litra b).

3.1.1.1 For at sikre, at direktivet omsættes nøjagtigt til national lovgivning og under hensyntagen til EF-domstolens dom i sagen *Coleman mod Attridge Law*, som bekræftede, at forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap i direktiv 2000/78/EF finder anvendelse på en person, som står nær en handicappet ⁽³⁾, anbefaler EØSU, at direktivet præciserer, at forskelsbehandling af grunde, der er omfattet af direktivet, også gælder forskelsbehandling på grund af forbindelser med personer med en bestemt religion eller tro, et bestemt handicap, i en bestemt alder eller med en bestemt seksuel orientering.

3.1.2 I henhold til direktivets artikel 2, stk. 6, kan medlemsstaterne bestemme, at ulige behandling på grund af alder i visse situationer ikke udgør forskelsbehandling, hvis »den er objektivt begrundet i et legitimt formål, og hvis midlerne til at opfylde det pågældende formål er hensigtsmæssige og nødvendige«.

3.1.2.1 EØSU har anbefalet ⁽⁴⁾, at muligheden for at yde positiv særbehandling også bør gælde handicappede, forudsat at begrundelsen afprøves på samme måde. Dette bør ske som supplement til foranstaltninger til at sikre en reel adgang i henhold til artikel 4.

3.1.2.2 Det bør nævnes, at for at være »legitimt« i denne henseende skal et formål være foreneligt med princippet om ligebehandling, f.eks. at hjælpe den pågældende gruppe til at deltage i samfundslivet på lige vilkår.

⁽²⁾ Rådets direktiv 2000/43/EF, artikel 3.

⁽³⁾ [2008] sag C-303/06 af 17. juli 2008. I dette tilfælde forskelsbehandling mod en ikke-handicappet mor til og hovedforsørger af et handicappet barn.

⁽⁴⁾ Fodnote 1, punkt 8.10.5.

3.1.3 Artikel 2, stk. 7, ville give medlemsstaterne mulighed for at tillade leverandører af finansielle tjenester at udøve en »forholdsmæssigt afpasset forskelsbehandling«, »hvis anvendelsen af alder eller handicap i forbindelse med det pågældende produkt er en afgørende faktor ved en risikovurdering baseret på relevante og nøjagtige aktuarmæssige eller statistiske data«.

3.1.3.1 EØSU er bekymret for, at denne brede undtagelsesbestemmelse vil betyde en fortsættelse af den veldokumenterede forskelsbehandling af unge, ældre og handicappede i forhold til banksektoren og en række forsikringsprodukter.

3.1.3.2 Dette er i klar modstrid med direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med varer og tjenesteydelser ⁽⁵⁾, i henhold til hvilket medlemsstaterne kan beslutte at tillade differentierede forsikringspræmier og fordele for kvinder og mænd, men kun hvis det underbygges af nøjagtige aktuarmæssige data, der indsamles, offentliggøres og ajourføres regelmæssigt. Medlemsstaterne skal revidere denne bestemmelse efter fem år.

3.1.3.3 EØSU accepterer, at der for nogle aktiviteter kan være større risici for mennesker i bestemte aldersgrupper eller mennesker med forskellige former for handicap. Artikel 2, stk. 7, tillader imidlertid et for bredt anvendelsesområde for differentierede præmier uden at kræve, at forsikringsselskaberne fremlægger aktuarmæssige data. Eventuelle kunder kan ikke vide, om de differentierede satser er begrundede, og konkurrenter vil ikke have noget incitament til at tilbyde mere rimelige priser.

3.1.3.4 Selv hvis de differentierede satser er begrundede, er det nødvendigt at offentliggøre aktuarmæssige eller statistiske data for at sikre den proportionalitet, der kræves i artikel 2, stk. 7.

3.1.3.5 EØSU anbefaler, at der skal gælde de samme krav til gennemsækelighed, revision og medlemsstaternes tilsyn i forbindelse med alder og handicap, som der gælder for køn. Det foreslåede direktiv bør kun give medlemsstaterne mulighed for at tillade forskelsbehandling, hvis de kræver af leverandørerne af finansielle tjenester, at de offentliggør ajourførte aktuarmæssige eller statistiske data, der er relevante for den pågældende »risiko«-aktivitet, f.eks. bilkørsel, rejser, tilbagebetaling af realkreditlån, og for den pågældende aldersgruppe eller det bestemte handicap. Disse data bør regelmæssigt revideres, så de tager højde for eventuelle ændringer i risici, og der bør være krav om, at medlemsstaterne efter en bestemt periode skal se på beviserne for differentieret behandling og overveje en gradvis deling af risiciene og udligning af præmierne.

⁽⁵⁾ Rådets direktiv 2004/113/EF, artikel 5.

3.2 Artikel 3

3.2.1 I artikel 3 fastsættes anvendelsesområdet for det foreslåede direktiv, dvs. de aktivitetsområder, på hvilke forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering finder anvendelse.

3.2.1.1 EØSU glæder sig over, at artikel 3, stk. 1, litra a)-d), som det havde anbefalet ⁽⁶⁾ afspejler anvendelsesområdet for direktivet om ligebehandling uanset race ⁽⁷⁾.

3.2.1.2 I forslaget til direktiv bestemmes det i artikel 3, stk. 1, litra d), at »adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, som er tilgængelige for offentligheden« er områder, hvor forskelsbehandling er forbudt, hvorefter det fastslås, at »Litra d) [kun finder] anvendelse på privatpersoner i det omfang, de udøver faglig eller erhvervmæssig virksomhed«.

3.2.1.3 Denne undtagelse, der også optræder i betragtning 16, findes ikke i direktivet om ligebehandling uanset race. EØSU er bekymret for, at udeladelsen af en definition af »faglig eller erhvervmæssig« vil resultere i manglende klarhed, hvilket vil svække direktivets virkninger. Hvis formålet, som Kommissionen hævder ⁽⁸⁾, er at fritage private transaktioner, gør EØSU gældende, at dette fremgår af den omstændighed, at kun varer og tjenesteydelser, som er tilgængelige for offentligheden, er omfattet. Endvidere fremgår følgende af betragtning 17: »Når man forbyder forskelsbehandling, er det vigtigt at overholde [...] beskyttelse af privat- og familielivet og transaktioner i den forbindelse«.

3.2.2 I artikel 3, stk. 2, bestemmes det, at direktivet ikke finder anvendelse på beskyttelse mod forskelsbehandling baseret på en af de fire årsager, når den berører national ret vedrørende civilstand eller familiemæssig status herunder reproduktive rettigheder.

3.2.2.1 EØSU erkender, at civilstand, familiemæssig status og reproduktive rettigheder er områder, hvor medlemsstaterne har lovgivningskompetence, men EØSU accepterer ikke, at sådanne kompetencer helt skal ophæve retsbeskyttelsen mod forskelsbehandling på EU-plan.

3.2.2.2 *Civilstand.* Med hensyn til de nationale beføjelser i forbindelse med regulering af civilstand har Domstolen for nylig fastslået følgende: »civilstanden og de dertil knyttede ydelser er ganske vist områder, der henhører under medlemsstaternes kompetence, og fællesskabsretten gør ikke indgreb i denne kompetence. Det er imidlertid vigtigt at bemærke, at medlemsstaterne ved udøvelsen af denne kompetence skal overholde fællesskabsretten, herunder bestemmelserne vedrørende princippet om forbud mod forskelsbehandling« ⁽⁹⁾.

⁽⁶⁾ Rådets direktiv 2000/43/EF, artikel 3.

⁽⁷⁾ Jf. fodnote 1, punkt 8.6.

⁽⁸⁾ Jf. kapitel 5 »Nærmere redegørelse for bestemmelserne i forslaget« i KOM(2008) 426 endelig.

⁽⁹⁾ Maruko mod Versorgungsanstalt der deutschen Bühnen, sag C-267/06, 1. april 2008, præmis 59.

3.2.2.3 *Familiemæssig status.* Begrebet »familiemæssig status« er ikke defineret og er derfor for vagt til at kunne anvendes som grundlag for at ophæve beskyttelsen.

3.2.2.4 *Reproduktive rettigheder.* EØSU anser adgang til reproduktive tjenester for at udgøre en integrerende del af sundhedsydelserne, og der bør i denne henseende ikke ske forskelsbehandling med nogen begrundelse i henhold til hverken fællesskabslovgivningen eller den nationale lovgivning. Der er tegn på, at der foregår forskelsbehandling i tilknytning til reproduktive tjenester på grundlag af seksuel orientering, handicap og alder. Da det er kvinder, der søger og gør brug af reproduktive tjenester, kan ophævelse af beskyttelsen mod forskelsbehandling på dette område endvidere føre til forskelsbehandling på grundlag af køn såvel som handicap, alder eller seksuel orientering.

3.2.2.5 EØSU mener derfor, at artikel 3, stk. 2, som helhed bør tages op til fornyet overvejelse, og det bør fremgå af enhver endelig formulering, at nationale love vedrørende civilstatus, familiemæssig status eller reproduktive rettigheder skal gennemføres uden forskelsbehandling med baggrund i de forhold, der er omfattet af direktivet.

3.2.2.6 Det fremgår af artikel 3, stk. 3, at forbuddet mod forskelsbehandling inden for uddannelse gælder med forbehold af »medlemsstaternes ansvar for tilrettelæggelsen af deres uddannelsessystemer og indholdet af og aktiviteter i undervisningen, herunder undervisning for personer med særlige behov«.

3.2.2.7 EØSU er bekymret for, at denne undtagelse, der ikke findes i direktivet om ligebehandling uanset race, og som går videre end den specifikke bestemmelse om uddannelse i EF-traktatens artikel 149 ⁽¹⁰⁾, i urimelig grad vil kunne begrænse dette direktivs virkninger med hensyn til at fjerne forskelsbehandling og chikane i skoler og andre uddannelsesinstitutioner.

3.2.2.8 EØSU bemærker, at det i EF-traktatens artikel 150 i næsten samme vendinger som i artikel 149 bestemmes, at medlemsstaterne har ansvaret for undervisningsindholdet og tilrettelæggelsen af erhvervsuddannelserne, mens erhvervsuddannelse uden begrænsninger har været omfattet af anvendelsesområdet for EU's lovgivning om ikke-forskelsbehandling ⁽¹¹⁾.

3.2.2.9 Tegnene på forskelsbehandling inden for uddannelse over alt i EU på grund af religion eller tro, handicap eller seksuel orientering var den vigtigste drivkraft bag det foreslåede direktiv. EØSU mener, at forbuddet mod forskelsbehandling og fremme af ligebehandling inden for uddannelse er af så grundlæggende betydning for udviklingen af demokratiske og tolerante samfund, for den sociale og økonomiske udvikling og for realiseringen af

⁽¹⁰⁾ Følgende fremgår af EF-traktatens artikel 149, stk. 1: »Fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt at støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for undervisningsindholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne samt deres kulturelle og sproglige mangfoldighed.«

⁽¹¹⁾ F.eks. Rådets direktiv 2000/43/EF, artikel 3, stk. 1, litra b), eller Rådets direktiv 2000/78/EF, artikel 3, stk. 1, litra b).

social samhørighed, at der på dette område er behov for en EU-lovgivning, som er forenelig med subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet i EF-traktatens artikel 5.

3.2.2.10 Det er navnlig vigtigt at fastsætte et højt beskyttelsesniveau inden for specialundervisning for at sikre en retfærdig og ærlig behandling af alle børn uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Dette griber ikke ind i medlemsstaternes politikker vedrørende separat eller integreret uddannelse, men sikrer, at disse politikker gennemføres uden forskelsbehandling. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen D.H. m.fl. mod Den Tjekkiske Republik illustrerer, hvordan beslutninger om, hvem der skal modtage specialundervisning kan opretholde forskelsbehandlingsmønstre inden for uddannelse ⁽¹²⁾.

3.2.2.11 EØSU mener, at en konsekvent beskyttelse mod forskelsbehandling inden for uddannelse er af særlig betydning på grund af de hyppige overlapninger på dette område mellem forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og på grund af religion eller tro. Hvis en begrænsning som den, der fremsættes i artikel 3, stk. 3, ikke var nødvendig i direktivet om ligebehandling uanset race, er det uklart, hvorfor den skulle være nødvendig i dette forslag til direktiv.

3.2.2.12 Uanset grænserne for medlemsstaternes ansvar i forhold til uddannelse bør det klart fremgå af direktivet, at alle sådanne funktioner skal udøves uden forskelsbehandling.

3.2.2.13 I artikel 3, stk. 3, andet punktum, åbnes der mulighed for ulige behandling ved adgang til uddannelsesinstitutioner baseret på religion eller tro. EØSU mener, at direktivet skal sikre, at sådanne institutioner ikke kan forskelsbehandle på noget andet grundlag.

3.3 Artikel 4

3.3.1 Artikel 4 vedrører ligebehandling af handicappede.

3.3.1.1 FN's konvention om handicappedes rettigheder ⁽¹³⁾ omfatter en ikke-udtømmende beskrivelse af, hvem der indgår i kategorien »handicappede«. EU-medlemsstaterne bør tage hensyn til denne beskrivelse ved udarbejdelsen af nationale love til beskyttelse og fremme af ligestillingsrettigheder for handicappede. Vejledning herom bør indgå i præambelen til det foreslåede direktiv.

⁽¹²⁾ Domstolens dom (Store afdeling) af 13. november 2007 (nr. 57325/00).

⁽¹³⁾ Artikel 1.

3.3.1.2 EØSU glæder sig over, at der i overensstemmelse med dets anbefalinger ⁽¹⁴⁾ opereres med en todelt fremgangsmåde i artikel 4 for fjernelse af hindringer for adgang til social beskyttelse, sociale goder, sundhedsydelse, uddannelse og adgang til og levering af varer og tjenesteydelser, herunder bolig, som er tilgængelige for offentligheden. Dette indebærer en pligt til at træffe foranstaltninger for at foregribe adgangsbehovene for handicappede (artikel 4, stk. 1, litra a)) og et krav om at indføre tilpasninger i rimeligt omfang for at sikre en ikke diskriminerende adgang i et bestemt tilfælde (artikel 4, stk. 1, litra b)). I henhold til artikel 2, stk. 5, udgør manglende overholdelse af artikel 4, stk. 1, litra b), en form for forbudt forskelsbehandling. EØSU anbefaler, at direktivet præciserer, hvad der forstås ved »reel og lige« adgang.

3.3.1.3 EØSU er bekymret over de tre begrænsninger af de foregribende pligter i artikel 4, stk. 1, litra a), nemlig at de foranstaltninger, der træffes for at opfylde adgangsbehovene, ikke bør

- a) medføre en uforholdsmæssig stor byrde
- b) kræve grundlæggende ændringer inden for social beskyttelse, sociale goder, sundhedsydelse, uddannelse eller varer eller tjenester, eller
- c) kræve, at der stilles alternativer hertil til rådighed.

3.3.1.4 Begrænsningerne i b) og c) er upræcise, og vil sandsynligvis betyde opretholdelse af uberettiget forskelsbehandling. En udbyder af sundhedsydelse, der kun tilbyder sundhedsydelse til ikke-handicappede, vil f.eks. med støtte i b) kunne modstå opfordringer til at ændre sine ydelser. Endvidere vil en lokal myndighed, som i øjeblikket udbyder en busservice til det lokale hospital, og som ikke kan medtage kørestolsbrugere, med støtte i c) kunne modstå opfordringer til at tilbyde en alternativ form for transport. EØSU gør gældende, at det er tilstrækkeligt at kræve, at foregribende foranstaltninger er »rimelige«, hvilket ikke i øjeblikket er et krav i henhold til artikel 4, stk. 1, litra a), og underlægge forpligtelsen i artikel 4, stk. 1, litra a), det ene forbehold, at sådanne foranstaltninger ikke bør medføre en uforholdsmæssig stor byrde.

3.3.1.5 Artikel 4, stk. 2, giver specifikke faktorer, der skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om foranstaltningerne i artikel 4, stk. 1, litra a), eller artikel 4, stk. 1, litra b), vil »medføre en uforholdsmæssig stor byrde«, bindende retskraft. I betragtning 19 anføres organisationens størrelse, ressourcer og art som faktorer, som der bør tages hensyn til ved vurderingen af, om byrden er uforholdsmæssig stor. I direktiv 2000/78/EF blev tilsvarende faktorer nævnt i betragtning 21. To yderligere faktorer, »varernes og tjenesternes livscyklus« og »mulige fordele ved forbedret adgang for handicappede«, opstilles i artikel 4, stk. 2. EØSU mener, at begge disse yderligere faktorer, da de bør udgøre en del af enhver vurdering af proportionalitet, er nødvendige og kan afholde udbydere af social beskyttelse, sociale goder, sundhedsydelse, uddannelse og varer og tjenesteydelser, bolig og transport fra at anerkende behovet for at træffe foranstaltninger til at sikre reel adgang for handicappede.

⁽¹⁴⁾ Jf. fodnote 1, punkt 8.10.2.

3.3.1.6 I artikel 15, stk. 2, får medlemsstaterne mulighed for i op til fire år at udskyde den fuldstændige gennemførelse af forpligtelsen til at give reel adgang. Selv om EØSU håber, at alle medlemsstaterne vil bevæge sig i retning af at sikre god adgang for handicappede snarest muligt, er det ikke uenigt i, at medlemsstaterne i en begrænset periode skal have mulighed for at udskyde gennemførelsen af den foregribende forpligtelse i artikel 4, stk. 1, litra a). Det er dog vigtigt, at det klart fremgår af direktivet, at der ikke bør tillades forsinkelser i opfyldelsen af pligten til at stille en passende bolig til rådighed for en bestemt handicappet person i henhold til artikel 4, stk. 1, litra b), efter udløbet af fristen for gennemførelse i national ret.

3.4 Artikel 12

3.4.1 EØSU bifalder kravet til medlemsstaterne om at udpege et eller flere organer, som skal fremme ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering, med kompetencer svarende til dem, der er fastsat for sådanne organer i direktivet om ligebehandling uanset race og direktivet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med varer og tjenesteydelser. EØSU glæder sig endvidere over den klare erklæring i præambelen⁽¹⁵⁾ om, at sådanne organer skal handle i overensstemmelse med FN's Parisprincipper, der navnlig søger at sikre de nationale menneskerettighedsinstitutioners uafhængighed. Som EØSU allerede har fremført, bør disse organer have ansvaret for regelmæssigt at foretage en evaluering af resultaterne af nationale antidiskriminationspolitikker⁽¹⁶⁾. Organerne bør regelmæssigt indgå i en fornuftig dialog med organisationer, der repræsenterer personer, der risikerer at blive udsat for forskelsbehandling på grund af de forhold, der er omfattet af direktivforslaget.

3.4.2 Forslaget i artikel 12 vil dog efterlade et hul, da der stadig ikke vil være noget krav om, at der skal udpeges et eller flere organer til fremme af ligebehandling på disse områder inden for beskæftigelse og erhverv, da rammedirektivet om beskæftigelse (2000/78/EF) ikke kræver et specialiseret ligestillingsorgan. Organer oprettet i henhold til direktivet om ligebehandling uanset race skal omfatte ligebehandling inden for både beskæftigelse og andre områder end beskæftigelse uanset race og etnisk oprindelse, og organer oprettet i henhold til direktivet om ligebehandling af

mænd og kvinder i forbindelse med varer og tjenesteydelser og (det omarbejdede) direktiv om ligebehandling (2006/54/EF) bør omfatte ligestilling mellem kvinder og mænd inden for både beskæftigelse og andre områder end beskæftigelse.

3.4.3 EØSU anbefaler derfor, at der indføres en ny betragtning i præambelen til det foreslåede direktiv, hvori medlemsstaterne opfordres til at give de organer, der udpeges i henhold til artikel 12, ligeværdige kompetencer med hensyn til ligebehandling på grundlag af religion eller tro, handicap, alder og seksuel orientering inden for anvendelsesområdet for rammedirektivet om beskæftigelse.

4. Flerfoldig forskelsbehandling

4.1 EØSU henviste i sin nylige initiativudtalelse til tegn på hyppig forekomst af flerfoldig forskelsbehandling, dvs. forskelsbehandling på baggrund af flere end én af de faktorer, der nævnes i EF-traktatens artikel 13. EØSU anbefalede, at det i et nyt direktiv skulle fastslås, at princippet om ligebehandling omfatter beskyttelse mod flerfoldig forskelsbehandling, så det kunne få virkning i EU-lovgivningen og i de nationale lovgivninger.

4.2 Direktivforslaget anerkender⁽¹⁷⁾, at kvinder ofte er ofre for flerfoldig forskelsbehandling, men behandler ikke flerfoldig forskelsbehandling, der har andre årsager. EØSU anbefaler, at fremskridt i retning af fuld anerkendelse af flerfoldig forskelsbehandling realiseres på to måder:

- a) En ny betragtning i det foreslåede direktiv, hvori medlemsstaterne opfordres til at sikre, at der findes retlige procedurer til håndtering af situationer med flerfoldig forskelsbehandling, idet det navnlig anføres, at de nationale retlige procedurer skal gøre det muligt for en sagsøger at rejse alle aspekter af en påstand om flerfoldig forskelsbehandling i et enkelt retskrav.
- b) En henstilling fra Kommissionen, som fastslår behovet for at tage hensyn til flerfoldig forskelsbehandling ved udarbejdelsen og håndhævelsen af nationale love, og som, selv om den ikke er bindende for medlemsstaterne, skal tages i betragtning af de nationale domstole.

Bruxelles, den 14. januar 2009

Mario SEPI

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁵⁾ Betragtning 28.

⁽¹⁶⁾ Jf. fodnote 1, punkt 8.10.8.

⁽¹⁷⁾ Betragtning 13.